

В. Б. Череватюк,

кандидат історичних наук, доцент

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4077-206X>**А. В. Яценко,**

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

ІНСТИТУТ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна
E-mails: vitacherev@ukr.net, al_97@ukr.net

***Метою** наукової статті є узагальнення закордонного досвіду розвитку інституту медіації та окреслення перспектив розвитку медіації в Україні. **Методи дослідження:** для досягнення визначеної мети були використані загальні та спеціальні наукові (спеціальні) методи, зокрема такі як: порівняльно-правовий, системно-структурний методи, а також метод аналізу чинного вітчизняного, закордонного та міжнародного законодавства. **Результати:** незважаючи на чисельні дослідження з цієї проблематики, інститут медіації викликає науковий інтерес щодо подальшого його розвитку в Україні. Для серйозних зрушень варто закріпити існування інституту медіації на законодавчому рівні і прийняти Закон про медіацію. Невирішеним залишається питання підготовки фахових медіаторів, тому варто все ж визначити, що медіатор має здобути вищу юридичну освіту. **Обговорення:** не дивлячись на відсутність профільного закону та визначення в законодавстві поняття «медіація», воно все ж внесено в українське законодавство і використовується на практиці.*

***Ключові слова:** медіація; інститут; закон; досвід; удосконалення законодавства; перспективи; медіатор; переговори; спір; конфлікт; етапи медіації; переваги медіації.*

Постановка проблеми та її актуальність. Врегулювання конфліктів завжди було проблемою для людства. Ще з давніх-давен суспільство стало на шлях пошуку найоптимальніших способів подолання непорозумінь між собою. Спочатку гору брав інстинкт і люди бралися за зброю, але з плином часу та динамічним розвитком правового суспільства почали виникати різноманітні альтернативні способи.

Переговори, суддівство старійшин або вождів, арбітраж, посередництво, класичний суд тощо. Всі ці методи урегулювання спорів давали постійний поштовх до формування дипломатичних стосунків між людьми. До того ж були набагато ефективнішими за насильницьке вирішення конфліктів.

Метою наукової статті є узагальнення закордонного досвіду розвитку інституту медіації та окреслення перспектив розвитку медіації в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку інституту медіації, що охоплюються предметом даної публікації, привертають все більше уваги науковців та знаходять свій доктринальний вираз у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників та практичних діячів, серед яких слід виділити роботи А.Я. Анцупова, В.М. Баранова, О.О. Белікова, О.М. Бобрової, Н.Л. Бондаренко-Зелінської, Є.О. Борисової, Г.Брука, С.В. Васильчака, А.О. Горової, В.А. Жмудь, В.В. Землянської, Г. Зера, Г.І. Єрьоменко, С.І. Калашникової, Р.Г. Коваля, Н.Н. Леннуара, К.В. Михайлової, Ю.А. Михальського, О.С. Можайкіна, Л.О. Махова,

Н.Г. Малазонія, А.О. Виприцького, І.В. Панової, Т.О. Подковенко, Ю.Д. Притики, О.М. Спектр, К.С. Токаревої, А.І. Шипилова, В.Б. Череватюк, В.Ф. Яковлева та інших вчених і практиків.

Виклад основного матеріалу. Суд у вирішенні спорів виявився найефективнішим, і всі країни світу інтегрували його в свою систему. Однак у другій половині ХХ ст. світова спільнота стикнулася з гострою кризою судової системи через заформалізованість процесу, значні матеріальні витрати та великою кількістю невиконаних рішень. Рятівною стала у 1976 році конференція імені Р. Паунда під назвою «Причини невдоволеності населення адмініструванням системи правосуддя США», яка поклала початок стрімкому розвитку процедури медіації. На ній виступили науковці, чії доповіді стали фундаментом для найвідомішого альтернативного способу вирішення спорів.

Першим документом була доповідь верховного судді Бергера, який наголосив, що американське суспільство «досягло тієї точки, коли наша система правосуддя – як на рівні штатів, так і на федеральному рівні – може буквально розвалитися на частини ще до кінця цього століття, незважаючи на значне збільшення кількості суддів та адміністраторів і величезні фінансові вливання». Під час свого виступу суддя виділив основні проблеми американської судової системи. Серед них: високі судові витрати, розгляд справ розтягувався у часі, занадто формалізовані процедури, які постійно вимагали великих коштів на юридичне обслуговування. Тоді вперше і пролунала пропозиція звертатися до альтернативи.

Другим документом стала доповідь професора Ф. Сандера, який презентував ідею «будинку правосуддя з багатьма дверима». Суть концепції полягала в тому, що громадянам пропонувалася можливість множинних способів вирішення її проблеми. Так, особа, яка приходить до суду, спочатку звертається до консультанта суду, якому викладає всі обставини своєї справи. Він проводить ретельний аналіз справи і надає рекомендації для швидкого та успішного способу вирішення спору, тобто показує «наступні двері». Одним із таких способів передбачав укладення угоди про примирення [1].

Відтоді медіація почала стрімко розвиватися, завойовувати все більше нових прихильників і ставати частиною законодавства різних держав. На сьогоднішній день більша частина країн світу так чи інакше визнає процедуру. Одні держави повністю її визнали і зробили невід'ємною частиною процесу врегулювання конфліктів, інші визнали її частково, а деякі перебувають лише на шляху її становлення у межах своєї юрисдикції. У будь-якому випадку посередництво впевнено можна назвати вінцем альтернативних способів вирішення спорів.

Найкраще медіація застосовується в країнах Європи та Північної Америки. Воно й не дивно, адже у своєму сучасному вигляді процедура зародилася саме в США і поступово досвід перейняли інші розвинені держави. Тож варто зупинитися на аналізі законодавства саме США, Канади та європейських країн.

У Сполучених Штатах Америки єдиного федерального закону, який би діяв на території всіх штатів, немає. У 2001 році було прийнято Уніфікований закон «Про медіацію», який стандартизував процедуру та локальні акти на рівні штатів, які логічно витікали із Закону (наприклад, «Правила посередництва, що застосовуються у федеральному суді Західного округу штату Мічиган»). Цей Закон містить 2,5 тисячі різних менших законів, які регулюють медіацію у різних штатах країни. НПА пояснює основні поняття, дає чітку характеристику, врегульовує процедуру медіації. Велику увагу закон приділяє конфіденційності, визначає її умови, закріплює обставини, коли вона неможлива, тим самим забезпечуючи максимальну повноту акту [2]. Однак на даний момент Закон визнали лише 13 із 50 штатів: Вашингтон округ Колумбія, Гаваї, Айдахо, Іллінойс, Айова, Небраска, Нью-Джерсі, Огайо, Південна Дакота, Юта, Вермонт та Массачусетс [3].

Можна також відзначити Федеральний Акт про альтернативне врегулювання від 1998 року (The Federal Alternative Dispute Resolution Act), який наказує федеральним окружним судам прийняти місцеві правила, що визначають можливість альтернативного врегулювання спору, а також встановлює, що суди повинні заохочувати і сприяти застосуванню альтернативних спо-

собів вирішення спорів (далі – АВС) в кожному окрузі. Такі правила АВС були прийняті у всіх округах США [4]. Медіація у США в цілому має дуже широку сферу застосування, разом із тим кожен штат має власну специфіку. Процедура широко використовується для врегулювання цивільних, комерційних, трудових, публічно-правових спорів, а також застосовується в кримінальних справах. При цьому посередництво розвивається як позасудова процедура, досудова процедура, медіація при суді та судова медіація [5].

Враховуючи федеративний устрій Канади, на території цієї держави також відсутній єдиний федеральний закон, який би регулював процедуру медіації однаково у всіх провінціях та територіях. Окремі норми про медіацію інтегровані у велику кількість актів федерального і провінційного рівнів, встановлюючи медіацію в якості альтернативи судового розгляду. У деяких випадках норми законодавства рекомендують, а іноді прямо наказують проведення медіації чи іншого методу альтернативного вирішення спору перед розглядом справи в суді [6].

Як приклад федерального законодавства, де присутні норми про медіацію, можна вказати Закон про розлучення 1985 р. (The Divorce Act) [7] і Закон про медіацію фермерської заборгованості 1997 р. (The Farm Debt Mediation Act) [8]. При цьому норми про медіацію є більш ніж у 30 федеральних актах.

Слід зазначити, що в Канаді медіація розвивається у формі як позасудової медіації, так і медіації при суді, досудової медіації та судової медіації. При позасудовій медіації сторони при врегулюванні спору ніяк не пов'язані з судовим процесом. Будучи приватним інститутом, ця форма медіації практично не регулюється ні федеральним законодавством, ні законодавством провінцій. Медіація при суді, досудова медіація і судова медіація в набагато більшій мірі регламентуються процесуальним законодавством. Разом із тим, багато питань, які не врегульовані законодавчо, регламентуються правилами і стандартами, які приймаються професійними організаціями медіаторів [6].

Говорячи про країни Європи, варто зупинитися на Австрії, Німеччині, Франції та Іспанії, де процедура є найбільш популярною.

В Австрії існує єдиний Закон про медіацію, який в оригіналі має назву «Mediationsgesetz» і був прийнятий у 2003 році. Цей закон врегулює основні питання про обов'язки й завдання посередника, деякі обмеження у функціях медіатора і загальні обов'язки стосовно освіти і підвищення кваліфікації. Закон передбачає перш за все «чисту» медіацію. Це процедура медіації поза судом. В країні ведеться спеціальний список медіаторів Федеральним міністром юстиції. Стати медіатором може будь-яка особа, що досягла 28 років, має професійну кваліфікацію, заслуговує на довіру і оформила страхування професійної відповідальності відповідно до статті 19 цього ж Закону [9].

Якщо говорити про Францію, то тут законодавство є чистим втіленням НПА Європейського Союзу. Так, Наказ № 2011-1540 від 16.11.2011 р. є відображенням Директиви ЄС 2008/52/ЄС. Ця Директива встановлює рамки, призначені для полегшення мирного вирішення спорів сторонами за допомогою третьої сторони – посередника [10].

Окрім цього, французьке законодавство передбачає навчання сімейної медіації у затверджених центрах і диплом, який видається регіональним префектом після завершення навчання або процесу сертифікації, що підтверджує знання і досвід, набуті посередником. Навчальні центри затверджуються їх регіональним управлінням охорони здоров'я та соціального забезпечення. У цих центрах студенти проходять 560 годин навчання протягом трьох років, з них не менше 70 годин практики. Навчання закінчується іспитом [11].

У Німеччині Закон про медіацію встановлює тільки загальні керівні принципи, оскільки посередникам і зацікавленим сторонам потрібен значний простір для маневру в процесі медіації. Відповідно до Закону, медіатори є незалежними і неупередженими особами, що не володіють повноваженнями приймати рішення, які спрямовують зацікавлені сторони в рамках процедури медіації. Закон навмисно уникає встановлен-

ня точного Кодексу поведінки для процедури посередництва. Проте, він встановлює ряд зобов'язань щодо розкриття інформації та обмежень на діяльність, щоб захистити незалежність і неупередженість професії медіатора. Більше того, законодавство офіційно зобов'язує посередників зберігати сувору конфіденційність [12].

Посередництво в Іспанії дуже поширене в трудових спорах. Іноді буває необхідно спробувати саме посередництво до звернення в суд. Закон 36/2011, який регулює суди по трудових спорах, вводить справжню новизну, встановлюючи загальне правило, згідно з яким усі заяви повинні супроводжуватися сертифікатом, що підтверджує попередню спробу примирення або посередництва у відповідній адміністративній службі, Службі посередництва, арбітражу і примирення (SMAC) або перед органами, які виконують такі функції відповідно до колективного договору [13].

Крім того, Закон 5/2012 про медіацію в цивільних і комерційних справах передбачає, що медіатор повинен мати офіційний університетський ступінь або підвищену професійну підготовку і спеціальну підготовку для практики медіації, отриману після проходження одного або декількох спеціальних курсів, які викладаються належним чином акредитованими установами, бути дійсним для здійснення посередницької діяльності в будь-якій точці країни. Як правило, посередник повинен мати вищу освіту, а також 100-300 годин курсу, в основному практичного навчання, особливо в сфері медіації [14].

В Україні відсутнє профільне законодавство, яке би регулювало процедуру медіації. На сьогодні є лише прийнятий у першому читанні Законопроект «Про медіацію». Не дивлячись на відсутність визначення в законодавстві поняття «медіація», воно все ж внесене в українське законодавство. Так, Цивільний процесуальний кодекс (далі – ЦПК), Господарський процесуальний кодекс (далі – ГПК), Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАС) та Кримінальний процесуальний кодекс України (далі

– КПК) містять положення, які повністю охоплюють питання врегулювання спору за участі судді, укладення мирової угоди та заборону допитувати у якості свідка осіб, що «за законом зобов'язані зберігати в таємниці відомості, що були довірені їм у зв'язку з наданням професійної правничої допомоги або послуг посередництва (медіації) під час проведення позасудового врегулювання спору» (п. 2 ч. 1 ст. 67 ГПК, п. 2 ч. 1 ст. 70 ЦПК, п. 2 ч. 1 ст. 66 КАС) [15, 16, 17].

Цікавими є норми кримінального права, адже Кримінальний кодекс України (далі – КК) містить положення, які заохочують громадян припинити свою злочинну діяльність добровільно і гарантують звільнення від кримінальної відповідальності за умови примирення винного з потерпілим. Відповідно до ст. 46 КК «особа, яка вперше вчинила кримінальний проступок або необережний нетяжкий злочин, крім корупційних кримінальних правопорушень, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона примирилася з потерпілим та відшкодувала завдані нею збитки або усунула заподіяну шкоду» [18].

У КПК також містяться положення, що забезпечують кримінальне провадження на підставі угод. Так, п. 1 ч. 1 ст. 468 КПК зазначає, що у кримінальному провадженні може бути укладено угоду про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим [19].

І наостанок варто приділити увагу Державному стандарту соціальної послуги посередництва (медіації), який був затверджений наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2016 р. № 892. Унікальність цього нормативно-правового акту полягає в тому, що він повністю присвячений процедурі медіації і визначає її як «соціальна послуга». Відповідно до п. 5 ч. II Стандарту надання такої послуги складається з двох етапів: I етап – здійснення посередництва; II етап – здійснення медіації [20].

Дуже важливим є той факт, що попри відсутність загальнодержавного закону, професію

медіатора все ж визнано і додано до Національного класифікатора професій України ДК 003:2010 під номером 2442.2 «Фахівець з урегулювання конфліктів та медіації у соціально-політичній сфері» [21].

Окрім того, через наявність активної медіаційної практики в Україні, за роки незалежності почали функціонувати організації медіаторів, центри з підготовки майбутніх посередників, розроблено програми з навчання та підвищення кваліфікації та навіть укладено Кодекс етики медіатора Національною асоціацією медіаторів України. Звісно, даний Кодекс є обов'язковим лише для членів Асоціації, однак у майбутньому вона може стати прототипом для загальнообов'язкового Кодексу етики.

Частина практиків, особливо суддів, критично ставляться до медіації, здійснюваної за допомогою посередників, вважають, що саме система судового розгляду суперечок корелює з принципом верховенства права, має фундаментальні розбіжності з позасудовими, і відповідно, менш формальними інструментами вирішення спорів – арбітражем, медіацією, переговорами. Вони стверджують, що перевага судової процедури полягає в можливості забезпечити виконання винесеного рішення і його відповідність загальноприйнятим цінностям, а інтерпретація правових норм – справа офіційно уповноважених посадових осіб, а не фахівців, які діють приватно.

Будемо сподіватися, що підготовка фахових медіаторів і популяризація цього виду діяльності спонукає українців до частішого використання їх послуг, а отже збереже їх час, кошти і допоможе ефективно розв'язувати конфлікти [22, с. 17].

Висновки. Тож бачимо, що медіація невпинно розвивається. Це процедура, яка допомагає сторонам розібратися з причиною конфлікту і самостійно знайти оптимальний варіант рішення, шляхом консенсусу. У світі процедура вже давно у більшості країн закріплена на офіційному рівні. В Україні також активно використовується медіація, навіть незважаючи на відсутність спеціального закону. Сьогодні саме прий-

няття Закону про медіацію стоїть на порядку денному, адже лише так довіра населення до процедури зросте, а судова система відчує таке необхідне розвантаження.

Література

1. Малазонія Н.Г. Історія розвитку та становлення медіації. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. № 4. Том 2. URL: http://www.nvppp.in.ua/vip/2018/4/tom_2/34.pdf
2. Махова Л.О., Виприцький А.О. Історія міжнародного розвитку та сучасний стан інституту медіації в Україні. *Право і суспільство*. 2018. № 5. Ч. 2. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/5_2018/part_2/42.pdf
3. Mediation Act. Uniform Laws Commission. URL: <https://www.uniformlaws.org/committees/community-home?CommunityKey=45565a5f-0c57-4bba-bbab-fc7de9a59110>
4. Alternative Dispute Resolution Act of 1998. U. S. Department of Transportation. URL: <https://www.transportation.gov/civil-rights/pl-105-315-28-usc-651-alternative-dispute-resolution-act-1998>
5. Соединенные Штаты Америки. Федеральный институт медиации. URL: <http://fedim.ru/mediatsiya-v-mire/severnaya-amerika-i-karibsky-bassein/ssha/>
6. Канада. Федеральный институт медиации. URL: <http://fedim.ru/mediatsiya-v-mire/severnaya-amerika-i-karibsky-bassein/kanada/>
7. Divorce Act (R.S.C., 1985, c. 3 (2nd Supp.)). Justice Laws Website. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/d-3.4/FullText.html>
8. Farm Debt Mediation Act (S.C. 1997, c. 21). Justice Laws Website. URL: <https://laws.justice.gc.ca/eng/acts/F-2.27/FullText.html>
9. Mediationsgesetz (MediationsG) vom 21 Juli 2012 (BGBl. I S. 1577). Bundesministerin der Justiz und für Verbraucherschutz. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/mediationsg/BJNR157710012.html>
10. Директива № 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних

справах. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a95#Text

11. Code de l'action sociale et des familles. Paragraphe 7: Diplôme d'Etat de médiateur familial. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGISCTA_000006196121/2015-04-03/

12. Mediation Act (MediationsG) of 21 July 2012 (Federal Law Gazette I, p. 1577). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_mediationsg/englisch_mediationsg.html

13. Ley 36/2011, de 10 de octubre, reguladora de la jurisdicción social. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2011-15936>

14. Spanish Real Decreto-Ley (Royal Decree-Law) 5/2012. Boletín oficial del estado. URL: <https://www.boe.es/boe/dias/2012/03/06/pdfs/BOE-A-2012-3152.pdf>

15. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 бер. 2004 р. № 1618-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n7612>

16. Господарський процесуальний кодекс України від 06 лист. 1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

17. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 лип. 2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

18. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

19. Кримінальний процесуальний кодекс України від 18 квіт. 2010 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n3768>

20. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації): Наказ Міністерства соціальної політики України від 13 жовт. 2017 р. № з1243-16. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text>

21. Класифікатор професій ДК 003:2010: продовження. Чинний з 01 лист. 2020 р. URL: https://hrliga.com/docs/KP-2010_r2z.htm

22. Череватюк В.Б., Сірук К.Л. Медіативна процедура вирішення спорів: теоретичні і практичні аспекти. *Наукові праці Національного*

авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». 36. наук. пр. Київ: НАУ, 2015. № 2(35). С. 41–46. DOI: 10.18372/2307-9061.35.8554

References

1. Malazonija N.G. Istorija rozvytku ta stanovlennja mediacii'. *Naukovyj visnyk publicnogo ta pryvatnogo prava.* 2018. № 4. Tom 2. URL: http://www.nvppp.in.ua/vip/2018/4/tom_2/34.pdf

2. Mahova L.O., Vypryc'kyj A.O. Istorija mizhnarodnogo rozvytku ta suchasnyj stan instytutu mediacii' v Ukrai'ni. *Pravo i suspil'stvo.* 2018. № 5. Ch. 2. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/5_2018/part_2/42.pdf

3. Mediation Act. Uniform Laws Commission. URL: <https://www.uniformlaws.org/committees/community-home?CommunityKey=45565a5f-0c57-4bba-bbab-fc7de9a59110>

4. Alternative Dispute Resolution Act of 1998. U. S. Department of Transportation. URL: <https://www.transportation.gov/civil-rights/pl-105-315-28-usc-651-alternative-dispute-resolution-act-1998>

5. Soedinennye Shtaty Ameriki. Federal'nyj institut mediacii. URL: <http://fedim.ru/mediatsiya-v-mire/severnaya-amerika-i-karibsky-bassein/ssha/>

6. Kanada. Federal'nyj institut mediacii. URL: <http://fedim.ru/mediatsiya-v-mire/severnaya-amerika-i-karibsky-bassein/kanada/>

7. Divorce Act (R.S.C., 1985, c. 3 (2nd Supp.)). Justice Laws Website. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/d-3.4/FullText.html>

8. Farm Debt Mediation Act (S.C. 1997, c. 21). Justice Laws Website. URL: <https://laws.justice.gc.ca/eng/acts/F-2.27/FullText.html>

9. Mediationsgesetz (MediationsG) vom 21 Juli 2012 (BGBl. I S. 1577). Bundesministerin der Justiz und für Verbraucherschutz. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/mediationsg/BJNR157710012.html>

10. Dyrektyva № 2008/52/JeS Jevropejs'kogo parlamentu i Rady pro dejaki aspekty poserednyctva (mediacii') v cyvil'nyh ta

komercijnyh spravah. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a95#Text

11. Code de l'action sociale et des familles. Paragraphe 7: Diplôme d'Etat de médiateur familial. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGISCTA_000006196121/2015-04-03/

12. Mediation Act (MediationsG) of 21 July 2012 (Federal Law Gazette I, p. 1577). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_mediationsg/englisch_mediationsg.html

13. Ley 36/2011, de 10 de octubre, reguladora de la jurisdicción social. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2011-15936>

14. Spanish Real Decreto-Ley (Royal Decree-Law) 5/2012. Boletín oficial del estado. URL: <https://www.boe.es/boe/dias/2012/03/06/pdfs/BOE-A-2012-3152.pdf>

15. Civil'nyj procesual'nyj kodeks Ukrainy vid 18 ber. 2004 r. № 1618-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n7612>

16. Gospodars'kyj procesual'nyj kodeks Ukrainy vid 06 lyst. 1991 r. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

17. Kodeks administratyvnogo sudochynstva Ukrainy vid 06 lyp. 2005 r. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

18. Kryminal'nyj kodeks Ukrainy vid 05 kvit. 2001 r. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

19. Kryminal'nyj procesual'nyj kodeks Ukrainy vid 18 kvit. 2010 r. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n3768>

20. Pro zatverdzhennja Derzhavnogo standartu social'noi' posludy poserednyctva (mediacii'): Nakaz Ministerstva social'noi' polityky Ukrainy vid 13 zhovt. 2017 r. № z1243-16. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text>

21. Klasyfikator profesij DK 003:2010: prodovzhennja. Chynnyj z 01 lyst. 2020 r. URL: https://hrliga.com/docs/KP-2010_r2z.htm

22. Cherevatjuk V.B., Siruk K.L. Mediatyvna procedura vyrishennja sporiv: teoretychni i praktychni aspekty. *Naukovi praci Nacional'nogo aviacijnogo universytetu. Serija: Jurydychnyj visnyk «Povitryane i kosmichne pravo»*. Zb. nauk. pr. Kyi'v: NAU, 2015. № 2(35). S. 41–46.

INSTITUTE OF MEDIATION IN UKRAINE DEVELOPMENT PROSPECTS AND FOREIGN EXPERIENCE

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mails: vitacherev@ukr.net, al_97@ukr.net

Purpose: the purpose of the scientific article is to generalize the foreign experience of the development of the institute of mediation and outline the prospects for the development of mediation in Ukraine. **Methods:** to achieve this goal, general and special scientific (special) methods were used, in particular such as: comparative law, system-structural methods, as well as the method of analysis of current domestic, foreign and international legislation. **Results:** despite numerous studies on this issue, the institute of mediation is of scientific interest in its further development in Ukraine. For serious changes, it is necessary to consolidate the existence of the institution of mediation at the legislative level and adopt the Law on Mediation. The issue of training professional mediators remains unresolved, so it is still important to determine that a mediator should obtain higher legal education. **Discussion:** despite the lack of a relevant law and the definition of the concept of «mediation» in the legislation, it is still included in the Ukrainian legislation and is used in practice.

In Ukraine, there is no specialized law that would regulate the mediation procedure. Today there is only the Bill «On Mediation» adopted in the first reading. Despite the lack of a definition of «mediation» in the legislation, it is still included in Ukrainian legislation. Thus, the Civil Procedure Code, the Commercial Procedure Code, the Code of Administrative Procedure of Ukraine and the Criminal Procedure Code of Ukraine contain provisions that fully cover the dispute resolution with participation judges, the conclusion of an amicable agreement and the prohibition to interrogate as a witness persons who «are obliged by law to keep confidential information entrusted to them in connection with the provision of professional legal assistance or mediation services during out-of-court settlement of a dispute».

It is very important that despite the lack of law, the profession of mediator is still recognized and added to the National Classification of Occupations of Ukraine ДК 003:2010 under number 2442.2 «Specialist in conflict resolution and mediation in the socio-political sphere».

In addition, due to the active mediation practice in Ukraine, during the years of independence, mediator organizations, training centers for future mediators began to function, training and advanced training programs were developed and even the Code of Ethics of Mediators was concluded by the National Association of Mediators of Ukraine. Of course, this Code is mandatory only for members of the Association, but in the future it may become a prototype for a mandatory Code of Ethics.

Keywords: mediation; institute; law; experience; improvement of legislation; prospects; mediator; negotiations; dispute; conflict; stages of mediation; advantages of mediation.